

Številka: 06210-411/2023/23 42124

Datum: 22. 8. 2024

Komisija za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: Komisija) je v okviru svojih pristojnosti v postopku zaradi suma kršitve določb Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo, 158/20, 3/22 – ZDeb in 16/23 – ZZPri; v nadaljevanju: ZIntPK) obravnavala očitke o izvedbi javnega naročila Ministrstva za digitalno preobrazbo zaradi nakupa 13.000 prenosnih računalnikov. Komisija je med postopkom ugotovila korupcijska tveganja in zato Ministrstvu za digitalno preobrazbo (v nadaljevanju: MDP) na podlagi 8. alineje prvega odstavka 12. člena ZIntPK izdaja naslednja

PRIPOROČILA

MDP se priporoča, da:

- Zaradi zagotavljanja dostopa do računalniške opreme pred izvedbo javnega naročila pravočasno pripravi jasne kriterije upravičencev do izposoje računalniške opreme.
- Pripravi smernice oziroma pravila ustreznega načrtovanja nabav (kot na primer ugotavljanje skupine upravičencev do izposoje računalniške opreme, potreb in ciljev, ki jih zasleduje kot naročnik) in priprave razpisne dokumentacije, ki zagotavljajo dosledno spoštovanje temeljnih načel javnega naročanja, še posebej načela zagotavljanja konkurence med ponudniki in načela sorazmernosti.
- Zagotovi usposabljanje oseb, odgovornih za javna naročila, o izvajanju javnih naročil.
- Opravi notranjo revizijo v zvezi z izvedbo javnega naročila.

OBRAZLOŽITEV:

Komisija je postopek zaradi suma kršitev določb ZIntPK začela na podlagi prijave z dne 31. 10. 2023, ki je opozorila na članek¹, v katerem avtor opozarja, da naj bi Emilija Stojmenova Duh kot ministrica Ministrstva za digitalno preobrazbo (v nadaljevanju: MDP oziroma naročnik) kupila obnovljene stare računalnike za vrtce in šole in pri tem ravnala

¹ <https://www.slovenskenovice.si/kolumne/komentar-mateja-lahovnika-indija-koromandija/>.

negospodarno. Dne 15. 1. 2024 je Komisija prejela dodatno prijavo s povezavo na članek², v katerem avtor med drugim opozarja, da je MDP razdelil le 39 ob 13.000 nabavljenih prenosnih računalnikov.

Po preučitvi dokumentacije in pojasnil je Komisija v zadevi identificirala korupcijska tveganja pri izvedbi javnega naročila za nakup 10.000 prenosnih računalnikov in kasneje sklenjenih aneksov za nakup dodatnih 3.000 prenosnih računalnikov. Po oceni Komisije so bili postopki izpeljani brez določitve jasnih ciljev, meril in kriterijev. Slednji so bili določeni šele s sprejetjem novele Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti (v nadaljevanju: ZSDV-B), ki je retroaktivno določila seznam zavezancev v posebnih določbah.

Priprava razpisne dokumentacije in izvedba postopka nakupa prenosnih računalnikov po mnenju Komisije kaže na tveganje neupoštevanja temeljnih načel javnega naročanja, še posebej načela zagotavljanja konkurence med ponudniki in načela sorazmernosti, ter sum, da je prišlo do izkrivljanja konkurence in da je bilo naročilo izvedeno nesorazmerno predmetu javnega naročanja, predvsem glede zahtev, ki niso bile smiselno povezane s predmetom javnega naročila. Vsebina razpisne dokumentacije ustvarja videz, da so tehnične specifikacije prilagojene ponudnikom, ki razpolagajo z določeno opremo in pri katerih je naročnik opravil analizo trga ter so bili kasneje tudi dejansko edini izbrani ponudniki, kar predstavlja korupcijsko tveganje.

Komisija tudi meni, da je z namenom spoštovanja temeljnega načela gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti ob pripravi vsebine sklopov treba upoštevati dejanske potrebe naročnika, čemur pa v konkretnem primeru dokumentacija in pojasnila ne pritrjujejo. Ob tem ni jasno niti to, kateri skupini upravičencev so bili namenjeni posamezni sklopi pred sprejetjem novele ZSDV-B. Komisija na podlagi preučene dokumentacije in pojasnil tudi ocenjuje, da so omejitve tehničnih specifikacij posameznih sklopov opredeljene brez ustrezne utemeljitve ter lahko le navidezno predstavljajo različne karakteristike prenosnih računalnikov.

Po mnenju Komisije je naročnik v konkretnem primeru izvedel aneks v nasprotju s 95. členom ZJN-3, ki določa pogoje, pod katerimi je dovoljeno spremeniti sklenjene pogodbe brez izvedbe novega postopka. Nakup dodatnih 3.000 prenosnih računalnikov namreč ni niti neposredno povezan s prvotnim naročilom niti ti niso bili kasneje uporabljeni za izvajanje mehanizma.

Naročnik po mnenju Komisije tudi ni poskrbel, da bi garancijski roki za dobavljene računalnike začeli veljati šele od trenutka, ko bi računalnike fizično prejeli posamezni upravičenci. Glede na nedorečenost upravičencev za prejem računalniške opreme ter nepoznane podatke o izkazanih potrebah po računalniški opremi bi bilo po mnenju Komisije bolj smiselno, da bi naročnik z izbranimi ponudniki sklenil okvirne sporazume in po potrebi sproti nabavljal prenosne računalnike glede na izkazan interes upravičencev, pri čemer bi lahko vsakokrat prejel najnovejše računalnike za dogovorjeno ceno na posamezen kos opreme.

V okviru preučitve zadeve je Komisija zaznala tudi sum, da so izbrani ponudniki usklajeno nastopili v postopku javnega naročanja, ker so oddali ponudbe le tisti ponudniki, pri katerih

---

² <https://siol.net/novice/slovenija/ministrstvo-zaenkrat-razdelilo-39-racunalnikov-kupili-so-jih-13-tisoc-624225>.

je MDP predhodno opravil analizo trga, hkrati pa so tudi po izvedeni dražbi ostali najugodnejši vsak v svojem sklopu.

MDP se zato priporoča, da v bodoče zaradi zagotavljanja dostopa do računalniške opreme pred izvedbo javnega naročila pravočasno pripravi jasne kriterije upravičencev do izposoje računalniške opreme. Jasno zastavljeni cilji, ki jih naročnik želi doseči, bodo naročniku omogočili, da bo ustrezno načrtoval postopek nabave. Pri tem je najpomembneje, da zagotovi ustrezno notranjo revizijsko sled vsake odločitve, ki jo sprejme v postopku (ne zgolj obveznosti glede obveščanja, ki jih zahteva ZJN-3), še posebej pri pripravi razpisne dokumentacije, saj bo le tako lahko zagotovil dosledno spoštovanje temeljnih načel javnega naročanja.

Komisija priporoča, da MDP opravi notranjo revizijo izvedenega postopka nakupa prenosnih računalnikov in na podlagi korupcijskih tveganj, ki jih je zaznala Komisija, ter ostalih tveganj, ki so oziroma jih bodo zaznali drugi pristojni organi, pripravi ustrezne smernice o vodenju celotnega postopka javnega naročila skozi vse njegove cikle, od začetnega načrtovanja potreb, opravljanja analiz trga, izbire ustreznega postopka javnega naročanja, priprave jasne in nedvoumne razpisne dokumentacije, ki mora biti dejansko povezana s predmetom naročanja, analize stroškov (skladiščenje, iztek garancij še pred prvo uporabo nekega blaga), do (uspešnega) zaključka postopka.

MDP se priporoča, da posebno skrbnost nameni predvsem pripravi razpisne dokumentacije in komunikaciji z morebitnimi ponudniki ne glede na to, ali gre zgolj za preverjanje trga ali pa že za izvajanja postopka oddaje javnega naročila. Eno od bistvenih tveganj, ki jih zaznava Komisija v postopkih javnega naročanja, je, da v komunikaciji med ponudniki in naročniki lahko pride do vplivanja na odločitve naročnika o tem, kako bo pripravil razpisno dokumentacijo, naročnik pa je dolžan takšne vplive prepoznati in z njimi ustrezno upravljati.

Naročnik mora zagotoviti, da razpisna dokumentacija odraža dejanske potrebe naročnika. Pred objavo razpisne dokumentacije na portalu javnih naročil je dolžan skrbno preveriti, ali so določene zahteve postavljene na način, da bi lahko prišlo do izkrivljanja konkurence zaradi nesorazmernih pogojev, ki niso neposredno povezani s predmetom javnega naročila. Naročnik mora znati v vsakem trenutku zainteresiranim ponudnikom pojasniti, zakaj je postavil neko zahtevo in kako je to povezano z javnim naročilom, še zlasti, če se sklicuje na neko točno določeno blagovno znamko. Hkrati mora naročnik kot dober gospodar zagotoviti, da razpisna dokumentacija po nepotrebnem ne ustvarja najmanj videza, da so tehnične specifikacije prilagojene ponudnikom, ki razpolagajo z določeno opremo in pri katerih je naročnik opravil analizo trga ter so bili kasneje tudi dejansko edini izbrani ponudniki, kar predstavlja korupcijsko tveganje.

Naročniku se tudi priporoča, da naj zagotovi profesionalizacijo zaposlenih z ustreznim usposabljanjem oseb, odgovornih za javna naročila, o tem, kako ustrezno izvajati postopke javnega naročanja. Istočasno naj naročnik za vse zaposlene zagotovi usposabljanje s področja etike in integritete javnega sektorja, načrta integritete, preprečevanja korupcije in nasprotja interesov, zaščite prijaviteljev, lobiranja ali s katerega drugega področja, ki ga pokriva Komisija. Le z ustreznim upravljanjem s tveganji bo MDP v bodoče lahko zagotovil, da ne bo prišlo do morebitnih zapletov. Posebno skrbnost naj posveti ozaveščanju o temeljnih načelih javnega naročanja, še posebej načelu zagotavljanja konkurence med ponudniki in načelu sorazmernosti. Za vsakega naročnika je ključnega pomena, da pripravi

in vodi oddajo javnega naročila tako, da med ponudniki in javnostmi ne ustvarja vtisa o neupravičenem omejevanju konkurence. Naročnik je tudi dolžan pred objavo javnega naročila skrbno preveriti, ali je razpisna dokumentacija pripravljena tako, da dosledno upošteva načelo sorazmernosti, ki določa, da se mora javno naročanje izvajati sorazmerno predmetu javnega naročanja, predvsem glede izbire, določitve in uporabe pogojev, zahtev in meril, ki morajo biti smiselno povezana s predmetom javnega naročanja.

Komisija je preventivni organ s področja preprečevanja korupcije, zato je dolžna, kadar zazna tveganja za nastanek korupcije, sprejeti ustrezna priporočila in predlagati ukrepe za njihovo odpravo. Tveganja za nastanek korupcije so lahko tako na normativni ravni (nedorečeni zakoni, podzakonski akti in občinski predpisi) kot tudi v sami izvedbeni fazi, ko npr. posamezni državni/občinski organi izvajajo svoje zakonske pristojnosti ali pri izvajanju gospodarskih javnih služb, ki so zaupane javnim podjetjem. Komisija je v okviru obravnave konkretnega primera ugotovila korupcijska tveganja glede nakupa prenosnih računalnikov, zato naslovnemu organu izdaja predmetna priporočila.

Senat Komisije je na podlagi vpogleda v vsebino zadeve na 30. seji 22. 8. 2024 sprejel sklep, s katerim so se predmetna priporočila sprejela.

MDP se priporoča, da v okviru svojih pristojnosti preuči zaznana tveganja, ter naproša, da Komisijo v roku šestih mesecev od prejema tega Priporočila obvesti o aktivnostih oziroma izvedenih ukrepih.

dr. Robert Šumi

predsednik Komisije za
preprečevanje korupcije